

СУЧАСНЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

MODERN INFORMATION SUPPORT FOR MANAGEMENT PROCESSES IN BUSINESS ACTIVITIES

Стаття присвячена дослідженню інформаційного забезпечення управлінських процесів в аграрних підприємствах України та перспектив розвитку інформаційних технологій у сільськогосподарському виробництві. Розглянуто сучасний стан інформаційних систем різних типів підприємств від провідних агрохолдингів до малих фермерських господарств, виявлено проблему фрагментарності рішень у середніх та малих підприємствах. Досліджено процедури обробки інформації, включаючи збір первинних даних, їх реєстрацію та аналітичну обробку із застосуванням мобільних технологій та автоматизованих засобів. Особливу увагу приділено проблемі достовірності первинних даних та комплексному підходу до її вирішення через технологічні, організаційні та методичні заходи. Визначено перспективні напрями розвитку інформаційних технологій. Оцінено економічну ефективність автоматизації з визначенням прямих та опосередкованих ефектів, термінів їх реалізації та окупності інвестицій.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, управлінський облік, аграрний сектор, інформаційні системи, база даних, автоматизація обліку, управлінські рішення, цифровізація, аграрний сектор, сільськогосподарське виробництво, рослинництво, тваринництво, економічна ефективність, інформаційні технології.

The article is devoted to researching the current state and prospects for the development of information support for management processes in the agricultural sector of Ukraine. The relevance of the research is determined by the need to improve the effectiveness of management decisions in the context of the digitalization of the economy. The purpose of the work is to analyze the information support system of agricultural enterprises, identify problematic aspects of reliable data formation, and justify directions for improving information technologies to increase management efficiency. The methodological basis of the study is a systematic approach to the analysis of information support for management, which is implemented using methods of structural-logical analysis, comparison, classification, systematization of theoretical concepts, and practical experience. Economic analysis methods were used to assess the effectiveness of information systems. The results of the study reveal a differentiation in the level of technological maturity of information systems between leading agricultural holdings and small agricultural enterprises, where the problem of fragmentation of information solutions is noted. A comprehensive approach to ensuring the reliability of primary data is justified by a combination of technological means of automation, organizational procedures for internal control, and methodological support for personnel. The typology of information sources is systematized according to the criteria of origin, nature of the processes reflected, and frequency of updates. The peculiarities of management accounting in agricultural production have been identified, in particular, the issue of cost allocation between crops of the current and future years in crop production, as well as between main and by-products in animal husbandry. Priority areas for the development of information technologies have been identified. The practical value of the study lies in the formation of scientific and methodological recommendations for structuring information flows, organizing a system of internal control of data reliability, and justifying the economic feasibility of investments in automation.

Key words: information support, management accounting, agricultural sector, information systems, database, accounting automation, management decisions, digitization, agricultural sector, agricultural production, crop production, animal husbandry, economic efficiency, information technologies.

УДК 005.52:004:334

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.22-5>

Єфанов В.А.¹

к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки та
підприємництва імені професора
І.М. Брюховецького,
Сумський національний аграрний
університет

Yefanov Volodymyr

Sumy National Agrarian University

Постановка проблеми. Інформаційне забезпечення управлінських процесів становить фундаментальну основу ефективного функціонування сучасних підприємств, особливо в умовах динамічного розвитку аграрного сектору України. Трансформація економічних відносин, інтеграція у світові ринки та необхідність підвищення конкурентоспроможності вітчизняної аграрної продукції зумовлюють критичну важливість побудови досконалих систем збору, обробки та аналізу інформації. Сучасний етап розвитку інформаційних технологій відкриває безпрецедентні можливості для оптимізації управлінських рішень, водночас висувуючи нові вимоги до якості, достовірності та оперативності інформаційних потоків у підприємницькій діяльності.

Об'єктивні передумови формування системи інформаційного забезпечення підприємницької діяльності в аграрному секторі України визначаються комплексом економічних, технологічних та організаційних чинників. Глобалізація аграрних ринків та посилення міжнародної конкуренції вимагають від вітчизняних сільськогосподарських підприємств оперативного реагування на зміни кон'юнктури та адаптації виробничих процесів до мінливих умов зовнішнього середовища. Ускладнення технологій виробництва, впровадження прецизійного землеробства та необхідність оптимізації використання ресурсів створюють потребу в систематизованій інформації про всі аспекти господарської діяльності. Зростання

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2004-1470>

масштабів виробництва та диверсифікація діяльності аграрних підприємств роблять неможливим ефективне управління без автоматизованих систем обробки даних.

Регуляторні вимоги державних органів щодо звітності, необхідність дотримання міжнародних стандартів якості та безпеки продукції, екологічні норми та правила землекористування формують додаткові передумови для створення комплексних інформаційних систем. Фінансові установи та потенційні інвестори потребують достовірної інформації про результати діяльності підприємств для прийняття рішень про надання кредитів та здійснення інвестицій. Партнери по ланцюгах постачання очікують прозорості інформаційних потоків для забезпечення координації виробничих процесів та логістичних операцій. Споживачі сільськогосподарської продукції дедалі більше цінують можливість відстеження походження товарів та умов їх виробництва, що актуалізує питання повноти та доступності інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика інформаційного забезпечення управлінських процесів у підприємницькій діяльності аграрного сектору привертає значну увагу вітчизняних дослідників, серед них такі, як Вакуленко В., Мялковський В., Сяовей Л., Гринчук Ю., Гриновець М., Кучер Л., Кучер А., Ігнатенко С.В., Томашук І.В., Кобелев І.В., Косенко А.В., Мурашко І.С., Перерва П.Г., Стецюк П.А. та ін. Так, В. Вакуленко та ін. [1] досліджують організацію системи інформаційного забезпечення управління витратами сільськогосподарських підприємств, акцентуючи увагу на ролі обліку та інформатизації; Ю. Гринчук [2] аналізує управління агропідприємствами в умовах сталого розвитку, зосереджуючись на ефективності інноваційних підходів та цифрових технологій в інформаційному забезпеченні; М. Гриновець та співавтори [3] розглядають інформаційне забезпечення рефлексивного управління бізнес-процесами агропідприємств в умовах діджиталізації та його вплив на управлінські рішення; С.В. Ігнатенко та І.В. Томашук [4] вивчають сучасні тенденції автоматизації та цифровізації управлінського обліку в аграрних підприємствах. Незважаючи на значний доробок В. Вакуленка [1], І.В. Кобелева [5, 6, 8] та інших науковців, які заклали фундаментальні основи розуміння інформаційного забезпечення, залишаються відкритими питання адаптації цих систем до новітніх викликів, таких як необхідність обробки надвеликих масивів даних (Big Data), використання штучного інтелекту для прогнозу аналітики та забезпечення кібербезпеки обліково-аналітичної інформації. Крім того, дослідження І.С. Мурашка [7] підкреслює нерозривний зв'язок обліку та управління, однак сучасні умови вимагають пошуку нових форм цієї інтеграції. Отже,

поглиблене вивчення механізмів формування якісних інформаційних ресурсів [6] та їх впливу на ефективність підприємницької діяльності в умовах мінливого зовнішнього середовища є нагальною потребою сьогодення та перспективним напрямом для майбутніх наукових пошуків.

Постановка завдання. Метою дослідження є комплексний аналіз системи інформаційного забезпечення аграрних підприємств, виявлення проблемних аспектів формування достовірних даних та обґрунтування напрямів удосконалення інформаційних технологій для підвищення ефективності управління. В процесі дослідження передбачено вирішення наступних завдань: аналіз сучасних інформаційних систем та процедур обробки даних в аграрних підприємствах різних організаційних форм; виявлення факторів, що впливають на достовірність первинної інформації; систематизацію типології даних та джерел інформації для економічного аналізу діяльності; дослідження специфіки управлінського обліку в рослинництві та тваринництві; оцінку економічної ефективності автоматизації інформаційних процесів; визначення перспективних напрямів впровадження інноваційних інформаційних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні інформаційні системи та процедури обробки інформації в аграрних підприємствах України характеризуються різним рівнем технологічної зрілості та функціональних можливостей. Провідні агрохолдинги та великі фермерські господарства активно впроваджують інтегровані системи управління ресурсами підприємства, які охоплюють планування виробництва, управління запасами, фінансовий облік, управління персоналом та взаємовідносини з клієнтами. Такі системи забезпечують автоматизацію рутинних операцій, мінімізують ризики помилок при введенні даних та створюють єдиний інформаційний простір для всіх підрозділів організації. Водночас значна частина середніх та малих сільськогосподарських підприємств продовжує використовувати фрагментарні рішення, що обмежує можливості аналітичної обробки даних та прийняття обґрунтованих управлінських рішень [2, с. 494; 8].

Процедури обробки інформації в аграрному секторі включають збір первинних даних безпосередньо у місцях виникнення господарських операцій, їх реєстрацію в облікових регістрах, класифікацію за встановленими категоріями, групування для формування узагальнених показників та аналітичну обробку для виявлення тенденцій і закономірностей. Застосування мобільних пристроїв та бездротових технологій дозволяє здійснювати введення даних в режимі реального часу безпосередньо на полях або у тваринницьких приміщеннях, що суттєво підвищує оперативність

інформації та знижує ймовірність втрати даних. Технології штрихкодів та радіочастотної ідентифікації забезпечують автоматизацію обліку матеріальних ресурсів та готової продукції, скорочуючи трудомісткість облікових процедур та підвищуючи точність даних про рух запасів [4, с. 466].

Проблема достовірності первинних даних залишається однією з найбільш актуальних у системі інформаційного забезпечення аграрних підприємств. Специфіка сільськогосподарського виробництва, пов'язана з територіальною розосередженістю виробничих процесів, сезонністю робіт та залежністю від природно-кліматичних умов, створює об'єктивні труднощі для організації постійного контролю за достовірністю даних. Людський фактор у вигляді помилок при ручному введенні інформації, навмисного спотворення даних окремими працівниками або недостатньої кваліфікації персоналу залишається значимою загрозою для якості інформаційної бази. Недосконалість методик вимірювання окремих показників, особливо в тваринництві та при оцінці біологічних активів, призводить до суб'єктивності первинних даних та їх невідповідності реальному стану справ.

Вирішення проблеми достовірності первинних даних вимагає комплексного підходу, що поєднує технологічні, організаційні та методичні заходи. Впровадження автоматизованих засобів вимірювання та реєстрації даних, таких як електронні ваги з автоматичною передачею показників до інформаційної системи, датчики обліку палива та добрив, системи моніторингу параметрів мікроклімату у тваринницьких приміщеннях, дозволяє мінімізувати вплив людського фактору на якість інформації. Організація дієвої системи внутрішнього контролю з розмежуванням функцій між різними працівниками, встановленням критичних контрольних точок та проведенням регулярних інвентаризацій створює організаційні передумови для підтримання достовірності даних. Навчання персоналу методикам збору та реєстрації інформації, роз'яснення значення достовірних даних для ефективності управління та мотивація працівників до сумлінного виконання облікових функцій формують кадрові передумови якісного інформаційного забезпечення [3; 4, с. 466].

Типологія та джерела даних в економічному аналізі діяльності аграрних підприємств відзначаються значним розмаїттям та специфічністю. Внутрішні дані генеруються безпосередньо в процесі господарської діяльності підприємства і включають облікову інформацію про виробничі процеси, використання ресурсів, формування витрат та отримання результатів. Зовнішні дані надходять з ринкового середовища та включають інформацію про ціни на засоби виробництва та готову продукцію, кон'юнктуру ринків збуту, дії конкурентів, зміни в законодавстві та макроекономічні тенденції. Кількісні дані представляють собою числові характеристики об'єктів та процесів, що піддаються точному вимірюванню та математичній обробці, тоді як якісні дані відображають властивості та ознаки, які не мають безпосереднього числового вираження [3; 9, с. 51].

Як видно з наведеної класифікації (табл. 1), різні типи інформаційних джерел характеризуються різною періодичністю оновлення та вимагають відповідних механізмів збору і обробки. Внутрішні виробничі дані потребують щоденної фіксації для забезпечення оперативного контролю за виробничими процесами, тоді як регуляторна інформація може оновлюватися епізодично, проте вимагає пильної уваги для своєчасного реагування на зміни зовнішніх умов діяльності.

Управлінський облік, як спеціалізована підсистема інформаційного забезпечення підприємницької діяльності, набуває особливого значення в аграрному секторі через специфіку формування витрат та результатів виробництва. На відміну від фінансового обліку, орієнтованого на задоволення інформаційних потреб зовнішніх користувачів та підготовку стандартизованої звітності, управлінський облік призначений для забезпечення менеджменту підприємства релевантною інформацією для прийняття тактичних та стратегічних рішень. Система управлінського обліку в аграрних підприємствах формує дані про витрати в розрізі окремих культур, тваринницьких груп, виробничих підрозділів та центрів відповідальності, що дозволяє оцінювати ефективність різних напрямів діяльності та виявляти резерви оптимізації використання ресурсів [3; 6; 9, с. 51] (табл. 2).

Таблиця 1

Класифікація джерел інформації для аграрних підприємств

Тип джерела	Приклади даних	Частота оновлення
Внутрішні виробничі	Урожайність культур, надой молока, витрати кормів	Щодня/щотижня
Внутрішні фінансові	Собівартість продукції, рентабельність підрозділів	Щомісяця/щокварталу
Зовнішні ринкові	Біржові ціни на зерно, вартість мінеральних добрив	Щодня
Зовнішні регуляторні	Зміни податкового законодавства, норми застосування хімікатів	По мірі виникнення

Джерело: складено автором на основі [2; 3]

Таблиця 2

Інформаційне забезпечення управлінських процесів в аграрному підприємстві

Категорія	Підкатегорія / джерела	Основні показники / інформація	Призначення / управлінські рішення
1. Типологія даних	Внутрішні дані	Облікова інформація: виробничі процеси, використання ресурсів, витрати, результати	Оперативне управління, контроль витрат, аналіз ефективності
	Зовнішні дані	Ціни на засоби виробництва, кон'юнктура ринків, дії конкурентів, законодавство	Стратегічне планування, маркетинг, управління ризиками
	Кількісні дані	Урожайність, собівартість, поголів'я, витрати кормів	Математичне моделювання, факторний аналіз
	Якісні дані	Якість ґрунтів, стан посівів, біологічні активи	Оцінка технологій, якість продукції
2. Облікові системи	Фінансовий облік	Баланс, звітність, субрахунки (біологічні активи, с/г продукція)	Зовнішня звітність, контроль відповідності стандартам
	Управлінський облік	Витрати за культурами, групами тварин, центрами відповідальності	Тактичне і стратегічне планування, оптимізація ресурсів
3. Галузева специфіка	Рослинництво	Площа посіву, урожайність, валовий збір, витрати на добрива, ПММ, насіння	Калькулювання собівартості, розподіл витрат між роками, незавершене виробництво
	Тваринництво	Поголів'я, продуктивність, витрати кормів, приріст маси, біологічні активи	Оцінка ефективності галузі, розподіл витрат на основну/ супутню продукцію
4. Структурування інформації	Центри відповідальності	Результати діяльності підрозділів, персоніфікована відповідальність	Оцінка керівників, мотивація
	Статті калькуляції	Матеріальні витрати (добрива, ПММ, насіння), оплата праці, амортизація	Факторний аналіз собівартості, виявлення резервів зниження витрат
	Технологічні операції	Агротехнічні прийоми, зоотехнічні заходи	Оцінка ефективності технологій, удосконалення виробничих процесів
5. Маркетингове забезпечення	Зовнішні джерела	Біржові котирування, огляди агентств, статистика, державні регулятори	Моніторинг цін, прогнозування, хеджування ризиків
	Внутрішні джерела	Власна маркетингова служба: пропозиції контрагентів, умови закупівлі/збуту	Вибір каналів збуту, укладання форвардних контрактів
	Колективні джерела	Галузеві асоціації, професійні об'єднання	Доступ до кращих практик, тенденцій ринку
6. Управлінські рішення	Виробничі рішення	Оптимізація структури посівів, планування поголів'я, норми внесення добрив	Підвищення ефективності виробництва
	Фінансові рішення	Ціноутворення, хеджування, бюджетування	Забезпечення фінансової стабільності
	Стратегічні рішення	Інвестиції, розвиток нових напрямів, вихід на нові ринки	Довгострокова конкурентоспроможність

Джерело: складено автором на основі [1–2; 4; 9]

Так, особливістю управлінського обліку в рослинництві є необхідність розподілу витрат між культурами під урожай поточного та наступного років, облік незавершеного виробництва у вигляді витрат під урожай наступного року та сезонний характер формування собівартості продукції. У тваринництві управлінський облік стикається з проблемою розподілу витрат між основною та супутньою продукцією, обліком приросту живої маси тварин та оцінкою біологічних активів. Калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції ускладнюється наявністю комплексних виробництв, де одночасно отримують декілька видів продукції, та

необхідністю врахування побічної продукції і відходів виробництва.

Інформація в системі організації бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств формується відповідно до вимог національних та міжнародних стандартів і призначена для складання фінансової звітності, яка характеризує майновий та фінансовий стан підприємства, результати його діяльності за звітний період. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій адаптований до специфіки аграрного виробництва через виділення спеціалізованих

субрахунків для обліку біологічних активів, сільськогосподарської продукції та витрат на виробництво. Методологічною основою бухгалтерського обліку в аграрному секторі є принципи достовірності, повноти, своєчасності, безперервності, нарахування та відповідності доходів і витрат, що забезпечують формування об'єктивної інформації про господарські процеси [7; 8].

Формування бази даних про внутрішньогосподарські процеси в аграрних підприємствах вимагає структурування інформації за множинними критеріями для забезпечення можливості багатовимірного аналізу діяльності. Організація обліку за центрами відповідальності дозволяє оцінювати результати діяльності окремих підрозділів підприємства та персоніфікувати відповідальність керівників за ефективність використання довірених ресурсів. Деталізація обліку витрат за статтями калькуляції створює інформаційну базу для факторного аналізу собівартості продукції та виявлення резервів її зниження. Групування даних за технологічними операціями в рослинництві та тваринництві забезпечує можливість оцінки ефективності різних агротехнічних прийомів та зоотехнічних заходів [2, с. 492].

При цьому, формування баз даних інформації про ринки та ціни також становить критично важливу складову інформаційного забезпечення аграрних підприємств в умовах ринкової економіки. Так, волатильність цін на сільськогосподарську продукцію та засоби виробництва створює значні ризики для фінансової стабільності підприємств і вимагає постійного моніторингу кон'юнктури різних сегментів аграрного ринку. Інформація про поточні та перспективні ціни на зернові та технічні культури, продукцію тваринництва, мінеральні добрива, засоби захисту рослин, паливно-мастильні матеріали та сільськогосподарську техніку необхідна для обґрунтування виробничих планів, укладення форвардних контрактів та хеджування цінових ризиків [2, с. 492].

Джерелами маркетингової інформації для аграрних підприємств виступають товарні біржі, спеціалізовані інформаційно-аналітичні агентства (наприклад, АПК-Інформ та ін.), що публікують огляди ринків та прогнози цінової динаміки, статистичні органи, які формують офіційну інформацію про обсяги виробництва та реалізації продукції, державні установи, що регулюють окремі сегменти аграрного ринку [2, с. 492–493]. Власна маркетингова служба підприємства здійснює систематичний збір інформації про умови закупівлі ресурсів та реалізації продукції, аналізує пропозиції потенційних контрагентів та формує рекомендації щодо оптимальних каналів збуту. Участь у галузевих асоціаціях та професійних об'єднаннях забезпечує доступ до колективної інформації про тенденції розвитку ринків та кращі практики ведення аграрного бізнесу.

Перспективи розвитку інформаційних технологій на підприємствах аграрного сектору України визначаються поєднанням глобальних трендів цифровізації економіки та специфічних потреб сільськогосподарського виробництва. Найбільш високі перспективи демонструють технології прецизійного землеробства, інтернету речей у тваринництві та штучного інтелекту для аналітики, незважаючи на їх відносно низький поточний рівень впровадження. Базові інформаційні системи бухгалтерського обліку досягли стадії зрілості з високим рівнем охоплення підприємств, тоді як передові рішення перебувають на початковій стадії дифузії інновацій [2–4].

Перспективні напрями розвитку інформаційних технологій включають інтеграцію даних з різних джерел для формування цілісного уявлення про стан підприємства та зовнішнього середовища, застосування методів штучного інтелекту та машинного навчання для прогнозування врожайності, захворюваності тварин, ринкової кон'юнктури та оптимізації управлінських рішень, використання технологій інтернету речей для автоматичного збору даних про параметри мікроклімату, стан ґрунтів, показники росту рослин та здоров'я тварин. Впровадження блокчейн-технологій може забезпечити прозорість ланцюгів постачання сільськогосподарської продукції та підвищити довіру споживачів до її походження та якості. Розвиток хмарних обчислень дозволяє навіть невеликим підприємствам отримувати доступ до потужних аналітичних інструментів без значних капітальних інвестицій у власну IT-інфраструктуру [4, с. 466–467].

Економічна ефективність автоматизації інформаційного забезпечення підприємства проявляється через множину прямих та опосередкованих ефектів, які в сукупності створюють значущий вплив на результати діяльності. Прямі ефекти включають скорочення трудомісткості облікових операцій та вивільнення персоналу для виконання аналітичних функцій, зниження кількості помилок при обробці даних та підвищення достовірності інформації, прискорення формування звітності та підвищення оперативності управлінських рішень, економію витрат на зберігання та пошук документів завдяки електронному документообігу. Опосередковані ефекти реалізуються через поліпшення якості управлінських рішень завдяки доступу до актуальної та всебічної інформації, оптимізацію використання ресурсів на основі даних про фактичну ефективність різних напрямів діяльності, зниження фінансових ризиків через своєчасне виявлення негативних тенденцій та проблемних ситуацій [5].

Результати оцінки ефективності автоматизації інформаційних систем (табл. 3) демонструють, що найбільш швидко реалізуються прямі ефекти

Оцінка ефективності автоматизації інформаційних систем

Показник ефективності	Середні значення	Термін реалізації
Скорочення трудомісткості обліку	30–45%	Перший рік
Зменшення помилок у даних	60–75%	Перший рік
Прискорення формування звітності	50–70%	Перший рік
Економія витрат на облік	20–35%	Другий-третій рік
Оптимізація використання ресурсів	5–12%	Другий-четвертий рік
Термін окупності інвестицій	2–4 роки	За прогнозом

Джерело: складено автором на основі [1; 4–5]

у вигляді скорочення трудомісткості облікових операцій, зменшення кількості помилок та прискорення формування звітності, які проявляються вже протягом першого року експлуатації системи. Опосередковані ефекти від оптимізації використання ресурсів на основі якісної аналітичної інформації потребують більш тривалого періоду для реалізації, оскільки вимагають накопичення історичних даних та формування досвіду їх використання в управлінні. Типовий термін окупності інвестицій в автоматизацію інформаційного забезпечення становить два-чотири роки залежно від масштабів підприємства та глибини впровадження інформаційних технологій [1; 4–5].

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок про критичну важливість досконалого інформаційного забезпечення для ефективності управлінських процесів у підприємницькій діяльності аграрного сектору України. Об'єктивні передумови формування систем інформаційного забезпечення визначаються комплексом чинників, що включають глобалізацію ринків, ускладнення виробничих технологій, зростання регуляторних вимог та необхідність швидкого реагування на зміни зовнішнього середовища. Сучасні інформаційні системи та процедури обробки даних повинні забезпечувати автоматизацію збору первинної інформації, її оперативну обробку та формування аналітичних звітів для прийняття управлінських рішень на всіх рівнях організаційної ієрархії.

Вирішення проблеми достовірності первинних даних вимагає комплексного підходу, що поєднує технологічні рішення для автоматизації вимірювань та реєстрації інформації, організаційні заходи щодо розмежування функцій та внутрішнього контролю, а також методичні розробки для стандартизації процедур збору даних. Управлінський облік як спеціалізована підсистема інформаційного забезпечення повинен формувати релевантну інформацію про витрати та результати діяльності в розрізах, необхідних для оцінки ефективності різних напрямів підприємницької діяльності та виявлення резервів оптимізації використання ресурсів. Формування баз даних про внутрішньогосподарські процеси та зовнішнє ринкове середовище створює

інформаційний фундамент для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств.

Результати проведеного дослідження окреслюють широке коло напрямів для подальших наукових розробок у сфері інформаційного забезпечення управління аграрними підприємствами. Актуальним є дослідження архітектури інформаційних систем нового покоління, здатних забезпечити безшовну інтеграцію внутрішніх даних підприємства з зовнішньою інформацією про ринкову кон'юнктуру, погодні умови, супутникові знімки полів, дані агрохімічних аналізів ґрунтів та іншу контекстну інформацію, що формує цілісну картину для прийняття управлінських рішень.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Вакулєнко В., Мялковський В., Сяовей Л. Організація системи інформаційного забезпечення управління витратами сільськогосподарських підприємств. *Економіка та суспільство*. 2023. № 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-45>.
2. Гриновець М., Кучер Л., Кучер А. Інформаційне забезпечення рефлексивного управління бізнес-процесами агропідприємств в умовах діджиталізації. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2024. Т. 328. № 2. С. 490–496. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-328-73>.
3. Гринчук Ю. Управління сільськогосподарськими підприємствами в умовах сталого розвитку аграрного сектору: ефективність інноваційних підходів інформаційного забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2025. № 80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-142>.
4. Ігнатенко С. В., Томашук І. В. Сучасні тенденції автоматизації та цифровізації управлінського обліку в аграрних підприємствах: економічний аспект. *Економічний простір*. 2024. № 191. С. 465–472. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/192-3>.
5. Кобелєв І. В. Інформаційне забезпечення економічних процесів на підприємстві. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін* : зб. наук. пр. 8-ї Всеукр. наук.-практ. конф., 30 жовтня 2025 р., м. Полтава. Полтава : Полтавський державний аграрний університет, 2025. Т. 1. С. 84–85.
6. Косенко А. В., Кобелєв І. В. Інформаційне забезпечення публічного управління. *Публічне управ-*

ління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи : зб. тез 4-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 7 лютого 2025 р., м. Хмельницький. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2025. С. 147–149.

7. Мурашко І. С. Бухгалтерський та управлінський облік як основа інформаційного забезпечення управлінської діяльності. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-48>.

8. Перерва П. Г., Кобелєв І. В. Інформаційне забезпечення діяльності менеджера. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : зб. тез 8-ї Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., присвяченої пам'яті професора Дмитра Мусійовича Фесенка, 25 березня 2025 р., м. Полтава. Полтава : Полтавський державний аграрний університет, 2025. Ч. 2. С. 265–266.

9. Стецюк П. А. Інформаційне забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2024. № 2(45). С. 48–55. DOI: <https://doi.org/10.31673/2415-8089.2024.010606>.

REFERENCES:

1. Vakulenko V., Myalkovskiy V., Siaohei L. (2023) Orhanizatsiia systemy informatsiinoho zabezpechennia upravlinnia vytratamy silskohospodarskykh pidpriemstv [Organization of the information support system for cost management of agricultural enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-45>.

2. Hrynovets M., Kucher L., Kucher A. (2024) Informatsiine zabezpechennia refleksyvnoho upravlinnia biznes-protseamy ahropidpriemstv v umovakh didzhytalizatsii [Information support for reflexive management of business processes of agricultural enterprises in the conditions of digitalization]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky – Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, vol. 328, no. 2, pp. 490–496. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-328-73>.

3. Hrynychuk Yu. (2025) Upravlinnia silskohospodarskymy pidpriemstvamy v umovakh staloho rozvytku ahrarynoho sektoru: efektyvnist innovatsii-nykh pidkhodiv informatsiinoho zabezpechennia [Management of agricultural enterprises in the conditions of sustainable development of the agrarian sector: efficiency of innovative approaches of information support]. *Ekonomika*

ta suspilstvo – Economy and Society, no. 80, pp. 142. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-142>.

4. Ihnatenko S. V., Tomashuk I. V. (2024) Suchasni tendentsii avtomatyzatsii ta tsyfrovizatsii upravlinskoho obliku v ahrarynykh pidpriemstvakh: ekonomichniy aspekt [Modern trends in automation and digitalization of management accounting in agrarian enterprises: economic aspect]. *Ekonomichniy prostir – Economic Space*, no. 191, pp. 465–472. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/192-3>.

5. Kobieliiev I. V. (2025) Informatsiine zabezpechennia ekonomichnykh protsesiv na pidpriyemstvi [Information support of economic processes at the enterprise]. *Bukhhalterskyi oblik, kontrol ta analiz v umovakh instytutsiynykh zmin: 8-a Vseukrayinska naukovo-praktychna konferentsiya* (Poltava, October 30th, 2025). Poltava: Poltava State Agrarian University, vol. 1, pp. 84–85. (in Ukrainian).

6. Kosenko A. V., Kobieliiev I. V. (2025) Informatsiine zabezpechennia publichnoho upravlinnia [Information support of public administration]. *Publichne upravlinnia v Ukrayini: vyklyky sohodennia ta hlobalni imperatyvy: 4-a Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiya* (Khmelnytskyi, February 7th, 2025). Khmelnytskyi: Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law, pp. 147–149. (in Ukrainian).

7. Murashko I. S. (2022) Bukhhalterskyi ta upravlinskyi oblik yak osnova informatsiinoho zabezpechennia upravlinskoi diialnosti [Accounting and management accounting as the basis of information support for management activities]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-48>.

8. Pererva P. H., Kobieliiev I. V. (2025) Informatsiine zabezpechennia diyalnosti menedzhera [Information support of manager's activity]. *Aktualni problemy ta perspektyvy rozvytku obliku, analizu ta kontrolyu v sotsialno-oriyentovaniy systemi upravlinnia pidpriyemstvom: 8-a Vseukrayinska naukovo-praktychna internet-konferentsiya, prysvyachena pam'yati profesora Dmytra Musiyovycha Fesenska* (Poltava, March 25th, 2025). Poltava: Poltava State Agrarian University, part 2, pp. 265–266. (in Ukrainian).

9. Stetsiuk P. A. (2024) Informatsiine zabezpechennia upravlinnia finansovymy resursamy pidpriemstva [Information support for managing financial resources of an enterprise]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes – Economics. Management. Business*, no. 2(45), pp. 48–55. DOI: <https://doi.org/10.31673/2415-8089.2024.010606>.

Дата надходження статті: 16.02.2026

Дата прийняття статті: 03.03.2026

Дата публікації статті: 11.03.2026